

žala cene živlom, ampak koristila samo spekulantom. Prava imeli obe stranki, a nobena popolnoma. Sicer pa vlada ni odpravila carine, ker se je ogerska vlada izrekla proti temu.

Položaj. — Kraljestvo tistemu, kdor bi mogel povedati, kako se položaj razjasni. Razmere postajalo od dne do dne zmedenejšje in očitno je samo jedno, da je desnica povse razrahljana in da treba samo malega sunka, pa razpade. Nemška katoliška ljudska stranka se sicer formalno še vedno prišteva k desnici, v narodnostnih vprašanjih, ki so punctum saliens notranje politike, pa se je združila z nemško opozicijo, vsled česar desnica nima več večine. V parlamentarnih krogih se govori, da se ustanovi nova večina s pomočjo nemške katoliške ljudske stranke, nemških veleposestnikov in Poljakov ter brez Čehov in Slovencev. To je prav lahko mogoče, ker velik del Poljakov ni nič kaj zavzet za desnico. Za sedaj so praški „Narodni Listy“ po informacijah finančnega ministra Kaizla fiksirali položaj tako-le: Vlada ne prekliče jezikovnih naredb, tudi če se poslanska zbornica za to izreče po večini, sestavljeni ad hoc. Ako bi se pa združile nemške stranke in v jezikovnem odseku dobile večino za predlog, naj se jezikovne naredbe razveljavijo, potem bi ministerstvo apeliralo na krono.

Delegaciji. — V ponedeljek dne 9. maja se je začelo v Budimpešti letošnje zasedanje delegacij. Predsednikom avstrijske delegacije je bil izvoljen Jaworski, podpredsednikom grof Vetter von der Lilie. Delegacijsko zborovanje je prineslo avstrijskim narodom strahovito razočaranje v podobi proračuna Čista skupna potrebščina za l. 1899. znaša 164.378.383 gl. ter je v primeri s potrebščino za tekoče leto višja za 5.992.634 gl. Za Bosno in Hercegovino se preračunava potrebščina na 3.519.000 gl., za 10 000 gl. manj, kakor lani. Ministerstvo unanjih del zahteva 4.274.200 gl. Vojno ministerstvo zahteva za armado 143.685.251 gl., za mornarico 16.941.260 gl. Skupno finančno ministerstvo zahteva 2.137.184 gl. Skupno pokritje znaša 2.797.558 gl. dohodki carine v Avstriji se preračunavajo na 51.610.430 gl., v ogerskih deželah na 7.763 100 gl., v okupiranih deželah na 216.000, skupaj na 59.589 530 gl. Ako se od carinskih dohodkov odbijejo režijski troški, preostane 57.139 530 gl. Povrh je vlada za vojaške namene zahtevala dodatnega kredita 30.100 000 gl. tako, da znaša skupna potrebščina v istini 201 milijon. Narodi so do skrajnosti razljučeni in ni jih pomiril niti prestolni ogovor, s katerim je cesar pozdravil delegate dne 11. t. m.

Italija. — Revolucijonarni elementi v Italiji, socialisti in republikanci, so hoteli žitno draginjo izrabiti v politične namene in so vprizorili po raznih krajih ustajo. Dokazano je, da so vprizoriteli revolucije po raznih mestih postopali dogovorno mej seboj. Policija je dobila načrt revolucije, katere namen je bil popoln prevrat. Vlada je nastopila z vso eneržijo proti ustašem, poseglo je z vspehom vojaštvo vmes in proglasilo se je obsedno stanje za razne kraje. Nevarnega značaja se more zvati ustaja v Milanu. Vstaši so zgradili na mnogih krajih barikade, ustavili so več vlakov, sežgali so nekaj tramvajskih vlakov ter napadali z orožjem vojake, izmed katerih je mnogo ranjenih in ubitih. Umevno, da je mnogo ustašev ranjenih in ubitih in še več aretovanih. Dasi poročajo, da je ustaja v Milanu zadušena, pojavlja se ista z vso močjo drugod. Iz Neapelja poročajo v velikih izgredih. Razglasilo se je obsedno stanje. Pomenljivo, da se napominani izgredi, ki imajo značaj revolucije, dogajajo v imovitejših krajih Laške, kjer ni tolikega pomanjkanja, dočim ljudstvo v revnejih krajih hoče s silo le kruha. More se reči, da je nezadovoljnost v Italiji velika. Rastla je ta nezadovoljnost mej ljudstvom že dolgo, sedaj si je dala duška. Ni dvomiti, da bo vojaštvo zatrla ustajo, a nezadovoljnosti ne bodo udušili, ker ima svoj izvor v prežalostnem gospodarskem in socialnem položaji. Italija se mora gospodarski preosnovati, Nesrečnega kmetskega zakupnika je treba osamosvojiti in odpraviti bi se morala velika posestva in teh

pravice in pravično porazdeliti mej kmete. Laški kmet je namreč sedaj po večini le zakupnik, dočim so mu razni grofi in markizi gospodarji. Seveda laška vlada se ne upa nastopiti te poti v zboljšanje kmetskega stanu. Toda gotovo je, da bo slabo stanje kmeta poleg drugih neuravnanih razmer delalo vedno preglavico Italiji.

Francija. — Dne 8. maja so se vršile po vsej Franciji volitve v parlament. Za 581 poslanskih mest je bilo 2037 kandidatov. V mestu Parizu pride na eden mandat po 6 kandidatov. Podroben izid volitev še ni znan. Ker bo treba v 181 okrajih ožjih volitev, ki se vrše še-le 22. maja in bodo še-le te konečno odločevale. Doslej je znano, da je izvoljenih 193 republikancev, 104 zmerni radikalci, 41 socialistov in 47 monarhistov. Splošno se mora reči, da je zmagala sedanja vladna politika. Izvoljeni so vsi ministri, ki so kandidovali in ministerski predsednik Meline je dobil od 15.000 oddanih glasov 13.000. Socialisti upajo, da še pri ožjih volitvah prodro v več krajih. Kandidatje, ki so nastopili z antisemitskim programom, so slabo opravili.

Špansko-amerikanska vojska. — Nejasna se morejo zvati poročila, ki dohajajo o špansko-amerikanski vojski. Res je, da so se Amerikanci pod poveljstvom admirala Deweya polastili Manilskega zaliva na Filipinskih otokih in uničili dosti slabeje špansko brodovje. Pa dasi so Amerikanci polni veselja nad to pridobitvijo, vendar še ni potrjeno poročilo, da bi bili Amerikanci vzeli tudi mesto Manilo, ker so prešibki in se ne upajo izkrcati, ker se boje Španjcev, ki imajo precej močno posladko ondi. Amerikanci so že o tem razpravljali, kaj bodo naredili s Filipinskimi otoki. Reklo se je, da jih hočejo kaki velevlasti prodati, sedaj pa se je predsednik Mac Kinley že izjavil da jih hočejo priklopiti svoji državi. Ob Kubi, kamor obrača vse svojo pozornost in kjer se imata spoprijeti amerikansko in špansko brodovje in kjer se ima odločiti tudi zmaga, ni še prišla do boja. Brodovji še nista zadeli drug ob drugega. Pričakuje se to v kratkem, a ne ve se prav, kje se to prav zgodi. Poročila vedo povedati, da brodovji preminjata svoje prvotne cilje. Od tod tudi vsa nejasnost. Sedaj se pričakuje, da špansko brodovje v kratkem dospe do otoka Portoriko in se tu spoprime z ameriškim brodovjem. Ne ravno vesel se more zvati položaj Španjcev na Kubi, katero so Amerikanci blokirali. Pomanjkanje se ponavlja na otoku, kar občutijo vojaki in ljudstvo. Upajo na pomoč španskega brodovja, ki utegne amerikansko blokado podreti. Sploh se pričakuje v bližnjih dneh odločilnejih dogodkov iz ameriško-španske vojske. Posebno za Španijo samo in njeno prihodnost utegnejo vspehi ali nevspehi španskega brodovja biti osodepolni. Že vsled poreza Španjcev na Filipinih je zavladalo v Španiji neznosno stanje. Draginjo, ki je nastala v naveden poraz izkoriščajo vladi nasprotni elementi, republikani, karlisti, socialisti in anarhisti v politične agitacije. Pojavljajo se nevarni izgredi. Da si vlada je proglasila osetno stanje, vendar je položaj silno nevaren. Ruje se naravnost proti dinastiji in neki karlistični poslanec je v zbornici rekel: „Nesrečni so tisti narodi, katerim, kakor pravi prerok, vsled prokletstva gospodovega vladajo ženske in otroci“. To je naravnost naperjeno proti kraljici in mladoletnemu kralju. Kraljica je pripravljena na vse eventualnosti, tudi na odpoved kraljestvu.

Obrtnija.

Izvoz margarina v Nemčijo.

Z ukazom c. kr. trgovinskega ministerstva z dne 22. aprila t. l. se je trgovski in obrtniški zbornici naznanilo, da so vsled poročila c. in kr. poslaništva v Ber-

linu, dne 1. aprila t. l. v veljavo stopila določila § 4. nemškega margarin-zakona z dne 15. junija 1897. l. o ločitvi prostorov za napravlanje, shranjevanje in zavijanje, kakor tudi za prodajanje margarina in surovega masla in da so se tudi objavili jednostni izvršitveni predpisi, ki so se dogovorili med državno vlado in posameznimi državami.

Ob enem se je policijskim oblastvom naznanila vladna naredba, vsled katere se ima poostriži kontrola za vse iz inozemstva prihajajoče pošiljatve surovega masla, margarina, sira, zabele in drugih takih živil.

Da bi se zabranilo izogibanje nemškega margarin-zakona z uvozom blaga, ki je predpisu nasprotno in morebiti napačno označeno, se je določilo posebno nadziranje takih pošiljatev in se je v ta namen carinskim postajam ukazalo, pravočasno policijskim oblastvom naznaniti kraj namembe za ono surovo maslo, sir in margarinove pošiljatve, ki so se od njih odpravile in se kakor soditi za trgovino določene, da bodo potem ta oblastva na podlagi takih naznanil lahko določila prihod pošiljatev in iz teh povzela poskušnje blaga za preiskovanje.

V smislu tega zakona veljajo za margarine one priprave, ki so surovemu maslu ali siru podobne in katerih vsebina masti ne izhaja čisto iz mleka. Margarinov sir so one siru podobne priprave, katerih vsebina masti ne izhaja čisto iz mleka. Umetna jedilna mast je ona masti podobna priprava, katere vsebina masti ne obstoji čisto iz prasičje masti.

Vsled § 2. omenjenega zakona morajo posode in ovitki, v katerih se prodaja margarin, margarinov sir in umetna jedilna mast, imeti dovolj jasen neizbrisljiv napis: „Margarin, margarinov sir itd.“ Razun tega morajo imeti posode vedno razviden rudeč trak, ki mora pri posodah do 35 cm visokih najmanj 2 cm, pri višjih najmanj 5 cm širok biti. Pri prodaji v celih sodih ali zabojih mora napis imeti tudi ime ali tvrdko tovarnarja, kakor tudi znamenje (tovarniško znamko), katero tovarnar rabi v zaznamko lastnosti svojih izdelkov.

Vsled § 3. je mešanje surovega masla ali masla z margarinom ali z drugo jedilno mastjo, če je za trgovino namenjeno, s tem prepovedano. Istotako tudi poraba mleka ali smetane pri obrtniškem pripravlanju margarina, ako pride več kot 100 delov mleka ali jednaka množina smetane na 100 delov masti, ki ne izhaja iz mleka.

Vsled § 5. se morajo v javnih ponudbah, sklepnih pismih, računih, vozni listih, konosementih, skladovnicah in nakladnih listih itd. če se nanašajo na margarin, margarinov sir ali umetno jedilno mast, temu zakonu primerna zaznamovanja blaga rabiti. (t. j.: margarin, margarinov sir, umetna jedilna mast). Po § 6. morata margarin in margarinov sir, ki sta za trgovino namenjena, imeti primesek, ki olajšuje splošno razločljivost blaga s kemično preiskavo, ne škoduje pa njegovi kakovosti in barvi.

Kmetijstvo.

Kako kmetovalec živi.

V zadnjem članku, kateri je imel napis „Nekoliko števil“, smo pojasnili, kako krivično je zemlja razdeljena in kako velikansko moč imajo lastniki velikih posestev in povedati smo tudi, da je srednje merilo za naša kmetska posestva 26 oralov, da je namreč srednje kmetsko posestvo tako veliko. Nekatera kmetska posestva so seveda tudi večja, celo do 100 oralov, ali ogromna večina kmetskih posestev je manjša in obsega manj kakor 26 oralov, jako mnogo, da že ne rečemo največ, je takozvanih kajzarjev.

Večinoma živijo kmetovalci jako revno. Njih pohištvo je uborno, stanovanje največkrat tako tesno, da spe vsi v jedni sobi, časih deloma tudi v hlevu in na svislih. Hlevi so malokje dobri, prezračeni in snažni. Živina stoji dostikrat v gnojnici, po zimi pa pritiska nanjo mráz. Niti toliko ni denarja in dobre volje, da bi gnojnico odpeljavali v zidane grebenice in jo od tam vozili na travnike. Tako delajo samo večji kmetje, v nemških in francoskih krajih pač tudi manjši, v nas pa ne, v nas se razteka gnojnica, to glavno in najvažnejše gnojilo, kraj vaške ceste. Goveja živina se malo snaži in nepravilno krmi. Ob času košnje in par mesecev potem se živini preveč krme poklada, se s krmo potratno dela, pozneje pa navadno krme primanjkuje. Njive in travniki se neusmiljeno izkoriščajo in izrabljajo in ker se jim daje premalo gnojila, tudi slabo rode in sicer čedalje slabše. Gozdovi so največ že posekani in že primanjkuje drv, a vender imajo po kmetskih hišah še vedno peči, katere rabijo neznansko množino drv, potem so pa še hiše tako slabo zidane, da gorkota ne izda dosti.

Denimo, da redi srednji kmet 8 glav živine. Vsako tretje leto more prodati jedno ali dvoje živinčet in nekaj prašičev. Denimo, da more prodati tudi nekaj žita, recimo za 100 gld. Torej dobi za vse 300 do 400 gld. Košnja stane 50 gld., mlačva 60 gld., hlapec 60 gld., dekla 48 gld., plevice in žanjice 60 gld., davkov mora plačati, ker je v tem slučaju zemljišča okrog 20 oralov, približno 40 gld. Soli porabi vsaka kmetija najmanj za 10 gld., usnja za obuvala za 50 gld., obleka za otroke in za gospodarja velja vsaj 50 gld. Potem pridejo prazniki. Ptič uje ptiča, da je meso — recimo torej, da se porabi za meso 10 gld. na leto. Kovač in kolar vzameta na leto 20 gld. Stroški bi tedaj na dobri večji kmetiji znašali 458 gld. Denimo, da skupijo ženske za kuretino, jajca, maslo itd. na leto 60 gld. Ako bi se na leto redno skupilo pri gospodarstvu 450 gld., bi že še šlo, a le tedaj, če ima dotični kmetovalec dosti otrok in mu ti pri gospodarstvu pridno pomagajo. To pa ne gre vedno. V vsakem gospodarstvu se primerijo nesreče. Presica požre vse mladiče ali pogine sama; pogine krava; toča pobije žito; klaje zmanjka in ako jo je kupiti, jo je drago pla-